

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» проаналізував статистичну інформацію по банківській системі України за результатами I кварталу 2018 року. Проведений аналіз дозволив зробити нижченаведені висновки.

Станом на 01 квітня 2018 року ліцензію Національного банку України мали 82 банківські установи (в т.ч. 39 банків з іноземним капіталом). З початку 2018 року кількість функціонуючих банківських установ не змінилася.

Загалом, станом на 01.04.2018 р., з початку 2014 року внаслідок погіршення платоспроможності до 87 банківських установ було запроваджено тимчасову адміністрацію. В двох установах тимчасова адміністрація продовжує працювати.

Протягом I кварталу 2018 року в структурі власності БСУ відбувались перегрупування. Станом на 01.04.2018 року структура власності активів банківської системи України була представлена наступним чином: банки з приватним українським капіталом складають близько 13%, банки іноземних банківських груп – 35%, державні банки – 52%.

15 лютого 2018 року НБУ рішенням Правління № 101-рш «Про схвалення Методики розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR)» затвердило новий норматив для банків – коефіцієнт покриття ліквідністю або LCR. Даний норматив введено з метою підтримки фінансової стабільності і підвищення стійкості банківської системи до можливих шоків ліквідності. Норматив відображає рівень стійкості певного банку до короткострокових шоків ліквідності. Враховуючи значний рівень доларизації української банківської системи, банки повинні будуть дотримуватися нормативу LCR як у національній, так і в іноземних валютах. З 1 червня 2018 року розрахунок нормативу LCR здійснюється у тестовому режимі. З 1 грудня 2018 року банки розраховуватимуть LCR щоденно і звітуватимуть перед НБУ щомісяця.

Окрім того, НБУ запровадив щорічну оцінку стійкості банківського сектору. Об'єктами стрес-тестування будуть 25 банків, на які сукупно припадає більше 90% активів банківської системи. Буде проведено стрес-тестування процентного та валютного ризиків. Результатом тестування стане оцінка достатності капіталу для кожного банку в прогнозованому періоді для кожного із макроекономічних сценаріїв. Дотримання банками

достатніх рівнів основного та регулятивного капіталу є ключовою умовою ефективного функціонування банківських установ за поточних макроекономічних умов, а також виступає свідчення можливості банку абсорбувати негативні наслідки можливої кризи.

За підсумками I кв. 2018 року чисті активи банківської системи України зменшились. Їх обсяг станом на 01.04.2018 р. відповідав 1295,8 млрд. грн. проти 1,336 млрд. грн. на початок року (-4,0%).

Ключовими чинниками коливання обсягу активів банківської системи в досліджуваному періоді виступали динаміка курсу національної валюти, нарощення вкладень в ОВДП, переоцінка державних цінних паперів відповідно до вимог МСФЗ 9 та зниження обсягу корпоративних кредитів.

Суттєвий вплив курсових коливань на сукупний обсяг активів пояснюється тим, що станом на 01.04.2018 р. частка валютних активів БСУ відповідає 36,9% (37,9% станом на 01.01.2018 р.). Частка ОВДП в портфелі цінних паперів залишається на високому рівні, станом на 01.04.2018 складає 84,1% (84,7% на 01.01.2018 р.).

З метою забезпечення відображення в бухгалтерському обліку операцій, що здійснюються банками в Україні згідно з МСФЗ 9, з 1 січня 2018 року введено новий план рахунків.

Оскільки значна кількість банків досі не має сформованих підходів до визначення параметрів очікуваних збитків або перебуває на етапі їх формування, НБУ до 30 червня 2018 року не застосовував до банків заходів впливу за порушення вимог нормативно-правових актів НБУ щодо подання статистичної звітності та нормативів діяльності, якщо такі порушення пов'язані із перекласифікацією і зміною оцінки фінансових інструментів відповідно до МСФЗ 9.

Протягом I кв. 2018 року обсяг клієнтського кредитного портфелю збільшився на 1,64% (17,09 млрд. грн.) та станом на 01.04.2018 р. склав 1059,88 млрд. грн.

За I кв. 2018 року обсяг кредитів наданих як фізичним, так і юридичним особам, збільшився. Так, станом на 01.04.2018 р. кредити фізичним особам відповідали сукупно 175,39 млрд. грн., для юридичних осіб цей показник складав 882,81 млрд. грн. (проти 170,94 млрд. грн. і 870,30 млрд. грн. на початок року відповідно).

Обсяг кредитів, наданих фізичним особам, зріс на 8,6%, юридичним особам – на 2,6% у порівнянні з початком року.

Починаючи з грудня 2017 року, НБУ запроваджує обов'язкову щорічну оцінку стійкості банків. Оцінка проводитиметься в декілька етапів, і передбачає перевірку аудиторськими фірмами якості активів платоспроможних банків та прийнятності забезпечення за кредитними операціями, оцінку достатності їх капіталу.

За підсумком I кв. 2018 року портфель цінних паперів БСУ збільшився на 2,4% і станом на 01.04.2018 р. відповідав 436,05 млрд. грн. Обсяг ОВДП у власності банків протягом I кв. 2018 року зменшився на 2,63% до 351,3 млрд. грн. Важливо зауважити, що за цей же період обсяг ОВДП у портфелі НБУ також зазнав скорочення до 350,3 млрд. грн. (-2,9%).

Сукупний обсяг зобов'язань українських банків протягом I кв. 2018 року зменшився на 3,1% до 1 136,2 млрд. грн. Протягом I кв. 2018 року сукупний обсяг клієнтського портфелю БСУ зменшився на 1,0% та станом на 01.04.2018 р. відповідав 849,8 млрд. грн. Зростання курсу гривні та залучення більшої кількості депозитів від населення в гривні сприяло помірній дедоларизації.

За строковим характером в клієнтському портфелі переважають короткострокові депозитні вклади строком до 1 року. Слід зауважити, що в I кв. 2018 року депозитний ринок продовжує демонструвати ознаки відновлення, обсяг залучених депозитів в цьому році продовжує показувати зростання.

Частка коштів, залучених в іноземній валюті протягом I кв. 2018 року зменшилася, проте в сукупному клієнтському портфелі продовжує залишатися значною (45,7% на початок року, та 43,5% за підсумками I кв. 2018 року). Протягом I кв. 2018 року НБУ двічі підвищував облікову ставку – з 14,5% до 17% річних. У зв'язку з цим банки призупинили зниження ставок за депозитами населення: вартість 12-місячних депозитів для фізичних осіб у гривні зберігається на рівні 14,2% протягом останніх 5 місяців. Разом з цим, триває поступове зниження ставок за валютними депозитами, які оновили черговий історичний мінімум.

З огляду на виключення з порядку розрахунку статистичних показників НБУ банків, що визнано неплатоспроможними, обсяг власного капіталу

БСУ протягом I кв. 2018 року зменшився на 4,0 млрд. грн. та станом на 01.04.2018 р. складав 159,6 млрд. грн. Адекватність регулятивного капіталу станом на 01.04.2018 р. є вищою за граничний мінімум (10%) та складає 16,5%.

Наприкінці 2017 року НБУ пом'якшив графік збільшення мінімального розміру статутного та регулятивного капіталу банків. З цією метою, НБУ оновлено графік поступового приведення статутного капіталу у відповідність до вимог законодавства.

Станом на 01.04.2018 р. 38 банківських установ мали статутний капітал менший за 300 млн. грн. Існує імовірність, що не всі з цих банківських установ зможуть виконати графік підвищення обсягу статутного капіталу, варто очікувати, що частина з них прийме рішення про об'єднання з іншими гравцями на ринку, або про припинення діяльності та ліквідацію.

В I кв. 2018 року діючі українські банки отримали прибуток в обсязі 8,7 млрд. грн. (5,1 млрд. грн. у I кв. 2017 р.). Доходи БСУ в I кв. 2018 року порівняно з відповідним періодом 2017 року скоротилися на 0,4% та становили 45,1 млрд. грн., витрати знизилися на 9,3% та склали 36,4 млрд. грн. Зменшення доходів в I кв. 2018 року порівняно з відповідним періодом минулого року пов'язане в першу чергу з отриманням збитків від торговельних операцій (переважно збитки від торгівлі іноземною валютою та банківськими металами) в сумі 6,2 млрд. грн. При цьому чистий процентний й чистий комісійний дохід зросли в порівнянні з початком року, станом на 01.04.2018 р. відповідали 32,9 млрд. грн. та 11,4 млрд. грн відповідно.

Найбільш збитковими за результатами I кв. 2018 року стали 2 банки з російським капіталом: Промінвестбанк та Укрсоцбанк. На топ-3 найбільш збиткових банківських установ за підсумком I кв. 2018 року припадало 81,7% загального обсягу збитку, отриманого БСУ.

Серед найбільш прибуткових за підсумком I кв. 2018 року були державний Приватбанк та банки з іноземним капіталом: Райффайзен Банк Аваль, ОТП БАНК. На топ-3 найбільш прибуткових банків за підсумком I кв. 2018 року припадало 59,3% загального обсягу прибутку, отриманого БСУ. Зростання прибутковості державного Приватбанку пов'язано зі збільшенням його кредитного портфелю фізичних осіб на 6% (2,5 млрд. грн.), та збільшенням портфелю

корпоративних клієнтів за рахунок залучення нових клієнтів.

Підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних Національного банку України (режим доступу: www.bank.gov.ua).

Повна версія аналітичного огляду банківської системи України розміщена у вільному доступі на офіційному сайті Агентства (www.rurik.com.ua).

Відповідальний аналітик:

Молодший фінансовий аналітик НРА «Рюрік»
Рагулін Іван Миколайович, тел. (044) 383-04-76

ТОВ «РЮРІК»
вул. Січових стрільців, 52-А, м. Київ, 04053, Україна
т.: (044) 383-04-76, (044) 489-65-63
e-mail: info@rurik.com.ua
www.rurik.com.ua